

SĖJIKINIAI: avocetiniai, jūršarkiniai, sėjikiniai, tilvikiniai

Didžioji dalis šių paukščių, tiek Lietuvoje, tiek ir visoje Europoje, sparčiai nyksta dėl kintančių buveinių intensyvėjant žemės ūkiui ir mažėjant gyvulininkystei, kurios dėka buvo nuganosomos pievos. Šiuo metu retesni sėjikiniai paukščiai Lietuvos teritorijoje pasiskirstę labai lokaliai arba peri sporadiškai (pavieniui), o pastovių gausesnių perimviečių, kur šie paukščiai sugrįžtų kasmet negausu: Nemuno delta, didžiosios Lietuvos pelkės, žuvininkystės tvenkiniai ir didesni upių slėniai.

Visi minėti sėjikinių šeimos būriai didžiąją dalį laiko praleidžia maitindamiesi pievose, pelkėse, ar vandens telkinių pakraščiuose, tačiau pamatę žmogų dažniausiai kyla iš toli ir triukšmingai, todėl juos pastebėti nėra sudėtinga. Perėjimo metu kiek ramesni, o kartais ir itin sudėtingai aptinkami, kol žmogus neprieina prie pat lizdo. Todėl tikslingiausia paieška vykdyti balandį ir gegužės pradžioje (priklausomai nuo rūšies) kuomet vyksta jų tuoktuvės, o jų metu paukščiai aktyviai skraido ir gieda. Antras tinkamas etapas jų paieškoms - birželio mėnuo, kuomet jaunikliai jau išsiritę ir tėvai vedžioja juos po pievas, pelkes ir kt., ir tuo metu būna itin nerimastingi - pamatę žmogų kyla iš ganėtinai toli bei skraido aplink skleisdami pavojaus balsą arba stengiasi nuvilioti įsibrovėlį vaidindami sužeistus.

Rūšis	Kur ieškoti?	Tipinis balsas	Specifiniai veisimosi požymiai, kitos pastabos
Avocetiniai <i>Recurvirostridae</i>			
Avocetė <i>Recurvirostra avoceta</i>	Įsikuria atvirose smėlėtose salelėse ar vandens telkinių pakrantėse, tvenkinių ar karjerų neapsemtose atvirose plotuose.	http://www.xeno-canto.org/180276	Veisimosi vietoje pasirodo balandžio pabaigoje, kiaušinius deda gegužės mėnesį. Lietuvoje žinomos perimvietės tik pajūrio ir pamario regionų salose, karjeruose ir žuvininkystės tvenkiniuose, todėl tokio tipo buveines šiame regione reikia tikrinti itin atidžiai. Avocetės kartais laikosi poromis tačiau ne visuomet pradeda perėti. Aptikus šių paukščių porą, būtini pakartotiniai stebėjimai perėjimo faktui patvirtinti.
Jūršarkiniai <i>Haematopodidae</i>			
Jūršarkė <i>Haematopus ostralegus</i>	Smėlėtos ir žvyruotos upių pakrantės, salos, didelių upių deltos.	http://www.xeno-canto.org/281039	Parskrenda balandžio pradžioje. Aktyvios visą parą, tačiau vestuviniai skrydžiai stebimi tik ankstyvais rytais ir vėlai vakare. Jų metu, skraido virš perimvietės ištiesę kaklą ir nuleidę snapą žemyn bei nuolat grasiai klykia "keiik, keiik", o vėliau seka ilga skambi trėlė. Kiaušinius deda gegužės mėnesį. Lietuvoje peri pavienės poros, duomenys apie perinčius paukščius labai svarbūs.
Sėjikiniai <i>Charadriidae</i>			
Upinis kirlikas <i>Charadrius dubius</i>	Atviros smėlėtos ar akmenuotos vandens telkinių pakrantės, žvyro karjerai, žuvininkystės tvenkiniai, žvyruoti ir akmenuoti laukų keliukai su greta esančiomis laukų balutėmis.	http://www.xeno-canto.org/281055	Perimvietėse įprastai pasirodo tik balandžio pabaigoje, kiaušinius deda gegužės mėnesį. Dėtis perima ant žemės, tarp akmenukų, todėl itin sunkiai pastebima. Vestuviniu laikotarpiu girdimi balsai "kirl-kirl-kirl-liu-liu-liu". Tinkamose buveinėse dažnas.

Jūrinis kirlikas <i>Charadrius hiaticula</i>	Atviros smėlėtos ar akmenuotos vandens telkinių pakrantės, salos, žuvininkystės tvenkiniai. Lizdą įsirusošia smėlėtose ir akmenuotose pakrantėse.	http://www.xeno-canto.org/42571	Elgsena ir biologija panaši kaip upinio kirliko. Į perėjimo vietas grįžta kiek anksčiau nei upinis kirlikas - balandžio viduryje. Kiaušinius deda ant žemės tarp akmenukų ir kriauklių. Skrisdamas šaukia "tjuj" arba "kvitu-viju". Lietuvoje peri negausiai, duomenys apie perinčius paukščius itin aktualūs.
Dirvinis sėjikas <i>Pluvialis apricaria</i>	Peri tik didžiausiose šalies aukštapelkėse. Pelkėse pasirenka atviras plynės su gausiais ežeriukais bei neaukštomis pušimis ir netankiai jomis apaugusias atviras vietas. Atskirais atvejais peri ir degraduojančiose, tačiau dar atvirose aukštapelkėse, ar net šalia eksploatuojamų durpynų išlikusiuose nesunaikintuose aukštapelkių fragmentuose be ištisinės viržių ar gailių dangos plotai, tačiau jų plotas turi būti ne mažesnis kaip 50 ha.	http://www.xeno-canto.org/210599	Į perimvietes sugrįžta anksti pavasarį (kovo pabaiga - balandžio pradžia). Tuoktuvių metu dirviniai sėjikai labai aktyvūs - nuolatos manevringai skraido, švilpčioja, o nutūpę bėginėja žeme šalia vienas kito. Lizdas sukamas atviroje vietoje, ant samanų ar tarp viržių. Pabaidyta patelė pakyla nepastebimai, tačiau netrukus sugrįžta ir bando nuvilioti įsibrovėlį vaidindama sužeistą - nuleidusi sparnus juos velka pažeme ir lėtai bėga į šoną. Perėti pradeda balandžio pabaigoje - gegužės mėnesį. Lietuvoje peri tik pavieniai paukščiai, duomenys apie perinčius paukščius labai svarbūs.
Paprastoji pempė <i>Vanellus vanellus</i>	Atviros šlapios ar vidutinio drėgnumo vietos: aukštapelkės, žemapelkės, žemažolės pievos, ganyklos, kultūriniai laukai, laukų balų pakraščiai.	http://www.xeno-canto.org/241980	Į perėjimo vietas sugrįžta anksti pavasarį, bet tuoktaviniai žaidimai prasideda tik kiek atšilus - kovo pabaigoje. Tuoktuvių metu pempės aktyviai skraido ore, tai kildamos į viršų, tai vėl besileisdamos žemyn blaškosi į šonus, kuomet stebimas tai baltas pilvas, tai juoda nugara. Kiaušinius sudeda į nedidelę duobutę kurią perėdamas paukštis iškloja smulkiais žolių stiebeliais. Perėti pradeda balandžio pradžioje. Tinkamos buveinės dažna.
Tilvikiniai Scolopacidae			
Juodakrūtis bėgikas <i>Calidris alpina</i>	Upių slėnių drėgnos pievos, ežerų salos. Dažniausiai įsikuria žemažolėse pajūrio pievose/ganyklose, kurioms būdingi sūrų vandenį mėgstantys augalai.	http://www.xeno-canto.org/180425	Lietuvoje peri juodakrūčio bėgiko porūšis <i>C.a.shinzii</i> , kuris mūsų šalyje pasirodo kovo pabaigoje - balandžio pradžioje. Netrukus po to parsideda tuoktuvės, kurių metu stebimi vestuviniai skrydžiai ir giesmės virš pasirinktos veisimosi teritorijos. Būtina atkreipti dėmesį jog dalis migruojančių paukščių kartais taip pat atlieka vestuvinius skrydžius, todėl pastebėjus tokį paukščio elgesį tinkamoje buveinėje, būtina toje vietoje apsilankyti pakartotinai po poros savičių. Veisimui tinkamos tik žemos ar nuganytos pievos, todėl jei teritorija apaugusi aukšta žoline augmenija, tokioje buveinėje šie tilvikai neįsikurs. Lietuvoje peri tik pavienės poros, todėl šių paukščių perėjimo fakto patvirtinimas yra labai reikšmingas.

<p>Gaidukas <i>Philomachus pugnax</i></p>	<p>Atviros žemažolės užliejamos pievos bei ganyklų pakraščiai, atviros žemapelkės, ežerų salos. Dažnai pasirenka lizdo teritorijas ten, kur yra atviro vandens plotai ar plikos žemės lopinėliai šlapesnėse vietose.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/233522</p>	<p>Gaidukai Lietuvoje pasirodo dar kovo pabaigoje, tačiau tuo laikotarpiu dar būna daug migruojančių paukščių. Tikslingas perinčių paukščių paieškas reikia pradėti balandžio pabaigoje aplankant tinkamas buveines ir fiksuojant gaidukų patinų būrius, kurie tuo laikotarpiu aktyviai atlieka tuoktuvinius šokius. Antrąją patikrą reikia vykdyti birželio pradžioje, kuomet gaidukų patelės jau vedžioja jauniklius ir pastebėjusios pavojų iš toli kyla ir nerimastingai skraido aplink. Šiuo laikotarpiu reikia tikslingai vykdyti tik į tas teritorijas, kur pirmosios patikros metu buvo aptiktos tuokvietės. Lietuvoje retas, kiek gausiau sutinkamas tik Nemuno deltos pievose.</p>
<p>Oželis nykštukas <i>Lymnocyptes minimus</i></p>	<p>Pelkėtos ir klampios vietovės.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/235041</p>	<p>Pavasarij Lietuvoje daugiausiai aptinkamas tik migracijos metu - balandžio - gegužės mėn. Perėjimo atvejų fiksuoti tik pavieniai, todėl ištirtumas itin menkas. Balandžio gale ir gegužės mėnesį vertėtų patikrinti tinkamas perėjimui buveines. Į pelkėtas vietas reikia atvykti temstant ar jau visai sutemus, kuomet šie oželiai atlieka tuoktuvinius skrydžius, kurių metu girdimas balsas primenantis šuoliuojantį arklį "toptoto - toptoto-toptoto".</p>
<p>Perkūno oželis <i>Gallinago gallinago</i></p>	<p>Šlapios ir drėgnos pievos, atviros, klampios, kupstuotos, durpingos žemapelkės, kur auga pavieniai karklai, alksniai. Įsikuria ežerų ir upių pakraščiuose, šlapiose plynose kirtavietėse ir didelėse žole apaugusiose salose.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/240796</p>	<p>Perimvietėse pasirodo balandžio pradžioje. Kiaušinius deda nuo balandžio vidurio. Tuoktuviniai skrydžiai stebimi visą veisimosi sezoną: balandį, gegužę, birželį. Aktyviausias saulėlydžio ir saulėtekio metu, kuomet stebimi tuoktuviniai skrydžiai ir girdimas mekenimą primenantis balsas. Paukščiui tupint neretai girdimas tik tipiškas "ta-ke,ta-ke ...". Lietuvoje dažnas, sutinkamas įvairiose buveinėse.</p>
<p>Stulgys <i>Gallinago media</i></p>	<p>Reguliariai apsemiamos derlingos upių slėnių pievos, nors gali įsikurti ir atvirose žemapelkėse. Mėgsta lygias ir atviras užliejamas ar užpelkėjusias vietoves, vengia pamiškių juostų ir stipriai apaugusių aukštąja žoline ar sumedėjusia augmenija pievų. Stulgiui visiškai netinka tręšiamos pievos.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/243990</p>	<p>Į veisimosi vietas sugrįžta antroje pavasario pusėje - balandžio gale. Aktyvios patinų giesmės girdimos visą gegužę ir birželio pirmoje pusėje. Į tuoktavių vietą susirenka saulei nusileidus ir pradėjus temti. Giedoti pradeda vakare, saulei nusileidus, tačiau aktyviausi naktį ir prieš aušrą. Tipiškas stulgio balsas tai pradžioje girdima aukšta trelė, po kurios seka greitas traškėjimas, besibaigiantis lyg dusliu stuksenimu. Tuokvietės šlapių pievų pakraščiuose arba ant sausesnių kalvelių. Naktinis paukštis, dieną slapstosi.</p>

<p>Slanka <i>Scolopax rusticola</i></p>	<p>Drėgni ar normalaus sausumo lapuočių ir mišrūs miškai. Renkasi alksnynus, drebulynus, beržynus. Sausų šilų vengia. Lizdus įsiruošia ant žemės po eglėmis ar kitų medžių šakomis.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/281103</p>	<p>Parskrenda kovo pabaigoje - balandžio pradžioje, tačiau aktyviausi tuoktuviniai skrydžiai stebimi nuo balandžio antros pusės iki birželio pabaigos. Dienos metu slapstosi, o saulei leidžiantis patinai pradeda skraidyti tuoktuvinius skrydžius. Jų metu patinas skraido virš medžių viršūnių ir kurkia "kvorr kvorr kvorr". Šį garsą retkarčiais pakeičia čaižus "psip". Tinkamų tipų miškuose dažna.</p>
<p>Paprastasis griciukas <i>Limosa limosa</i></p>	<p>Šlapios ir drėgnos pievos, upių deltos, atviros žemapelkės ir tarpinės pelkės, didelės žolė apaugusios salos.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/281105</p>	<p>Balandžio pradžioje pasirodo perėjimo vietose ir netrukus pradeda tuoktuves. Tuoktuvinių skrydžių metu, abu poros nariai vikriai skraido padangėje: gainiojasi ore, vikriai kyla aukštyn, po to staiga leidžiasi žemyn, blaškosi į šonus. Kartais tuoktuvinius skrydžius atlieka tik patinėlis. Skrydžio metu girdimas tipiškas "griciu-griciu...". Lietuvoje žinomos tik kelios kiek gausesnės veisimosi teritorijos. Kitose vietose aptinkamos tik pavienės poros. Retas.</p>
<p>Didžioji kuolinga <i>Numenius arquata</i></p>	<p>Peri šlapiose ir drėgnose pievose, atvirose pelkėse, didelėse žolė apaugusiose salose, neintensyviai ganomose ganyklose.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/281120</p>	<p>Į Lietuvą parskrenda balandžio pirmoje pusėje, tačiau iki gegužės pradžios dar sutinkami ir migruojantys paukščiai, todėl tikslingas jų paieškas vertėtų pradėti tik gegužės - birželio mėnesiais. Paukštis nesunkiai pastebimas ir turi tipiška balsą, kuris dažnai pirmiau išgirstamas nė pamatomas paukštis. Mūsų šalyje, šio sparnuočio perinti populiacija smarkiai mažėja dėl intensyvėjančios žemdirbystės, todėl šiuo metu jos paplitimas šalies mastu yra sporadiškas.</p>
<p>Krantinis tilvikas <i>Actitis hypoleucos</i></p>	<p>Miškingų ir atvirų vandens telkinių smėlėti pakraščiai. Įsikuria prie didelių upių ir mažų miško upelių, ežerų, ypač dažnai įsikuria salose. Rečiau aptinkamas dumblėtuose vandens pakrantėse. Vengia pelkėtų, gausiai žolė, nendrėmis bei meldais apaugusių vietų.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/233476</p>	<p>Į perimvietes sugrįžta balandžio pabaigoje. Paprastai laikosi pakrantėje prie pat vandens, greitai bėgioja, dažnai sustoja ir kilnoja uodegą panašiai, kaip kielė. Skrenda žemai palei vandenį, greitai plasnodamas sparnais, kartkartėmis pasklęsdamas. Veisimosi metu gainioja vienas kitą išilgai kranto kartodami giesmę "ti-di-didi". Kildamas skambiai surinka "ti-ti-ti-ti". Tinkamose buveinėse dažnas.</p>
<p>Brastinis tilvikas <i>Tringa ochropus</i></p>	<p>Raistai, šlapi miškai, kuriuose telkšo neišdžiūstančios balos ir miškai palei upelius, ežerų pakrantes.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/175106</p>	<p>Į Lietuvą parskrenda balandžio pradžioje. Kiek aktyvesnis ryte ir vakare. Tuoktuviau metu pakyla aukštai virš medžių viršūnių ir melodingai šaukdamas skraidydamas blaškosi į šalis. Po to dideliu greičiu nusileidžia ant žemės. Dažniausiai peri medžiuose, užimdami kitų paukščių ar voverių lizdus. Tinkamose buveinėse dažnas.</p>

<p>Kūdrinis tilvikas <i>Tringa stagnatilis</i></p>	<p>Peri šlapiose ir drėgnose pievose, prie didesnių laukų balučių, atvirose pelkėse.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/154255</p>	<p>Lietuvoje pasirodo balandžio antroje pusėje. Migracijos metu sutinkamas kiek dažniau tačiau perėti lieka tik pavieniai paukščiai. Aptikus šį tilviką balandžio pabaigoje ar gegužės pradžioje, būtina dar bent kartą tą pačią teritoriją patikrinti gegužės antroje pusėje ar birželio pirmoje. Tai naujai Lietuvoje perėti pradėjusi rūšis, kurios paplitimas nėra aiškus, bet kiekvienais metais aptinkama vis daugiau paukščių. Retas.</p>
<p>Tikutis <i>Tringa glareola</i></p>	<p>Sumedėjusia augalija stipriai neapaugusios, tačiau perteklingos vandens pelkių vietos: plynės, retomis neaukštomis pušaitėmis apaugę aukštapelkės plotai, atviri, užmirkę išekspluotuoti durpynų plotai, rečiau pelkės pakraštys su atviro vandens ploteliais. Tiksliai lizdo vieta pasirenkama priklausomai nuo hidrologinių sąlygų konkrečiais metais.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/235026</p>	<p>Tikutis – vėlyvas migrantas, perėjimo vietas užimantis tik balandžio pabaigoje – gegužės pradžioje. Nesunkiai aptinkamas veisimosi pradžioje dėl tipišku tuoktuvinių skrydžių, kuriuos atlieka ir patinas, ir patelė, gana aukštai skraidydami virš perėjimo teritorijos. Skrydžių metu girdima giesmė kiek panaši į ligutės "vit, vit, vit, vit, liiu-li liiu-li, liiu-li". Aptinkamas tik prie didžiųjų Lietuvos pelkių. Retas.</p>
<p>Žaliakojis tulikas <i>Tringa nebularia</i></p>	<p>Miškų apsuptos pelkės, drėgnos miško pievutės.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/298405</p>	<p>Lietuvoje pasirodo balandžio pradžioje, tačiau iki gegužės vidurio dar būna gausu migrantų. Mūsų šalyje šis tilvikas labai retai, todėl tinkamoje buveinėje pastebėjus tuoktuvinius skrydžius ar paukščių balsus, būtinas pakartotinis apsilankymas perėjimo fakto patvirtinimui.</p>
<p>Raudonkojis tulikas <i>Tringa totanus</i></p>	<p>Atviros žemapelkės, drėgnos pievos ir ganyklos, kartais įsikuria sausose, bet negausiai apaugusiose didelėse vandens telkinių salose. Mėgsta vėdrynais, asiūkliais, purienomis apaugusias pievas, pelkių pakraščius.</p>	<p>http://www.xeno-canto.org/281154</p>	<p>Parskrenda jau kovo pabaigoje ir netrukus po to galima stebėti tuoktuvinius skrydžius, kurių metu girdimas balsas "tli, tli, tli". Lizdą suka balandžio pradžioje duobutėje tarp žolių. Sutinkamas lokaliai, tinkamose buveinėse vyraujanti tilvikų rūšis.</p>

Kalendorius

- T Užima teritoriją, pradeda giesmę, tuoktuves
- P Deda kiaušinius, peri
- L Jaunikliai lizde
- J Jaunikliai neskraido / laikosi netoli lizdo, tėvai maitina jauniklius
- ? Nėra duomenų

Lietuviškas pavadinimas	Mokslinis pavadinimas	Vasaris	Kovas	Balandis	Gegužė	Birželis	Liepa	Rugpjūtis
SĖJIKINIAI	CHARADRIIFORMES							
Jūršarkiniai	Haematopodidae							
Jūršarkė	Haematopus ostralegus				T T T P	P P P P J	J J J J J	
Sėjikiniai	Charadriidae							
Upinis kirlikas	Charadrius dubius			T T	T P P P	P P P P J	J J J J J J	J
Jūrinis kirlikas	Charadrius hiaticula			T	T T P P	P P P P P	J J J J J J	J J
Dirvinis sėjikas	Pluvialis apricaria		T T T	P P	P P P P P	J J J J J	J J	
Paprastoji pempė	Vanellus vanellus		T T T	P P P	P P P P	J J J J J	J	
Tilvikiniai	Scolopacidae							
Juodakrūtis bėgikas	Calidris alpina		T T T	P P	P P P J	J J J		
Gaidukas	Philomachus pugnax		T T T	T	P P P P	J J J J		
Oželis nykštukas	Lymnocyptes minimus		? ? ? ?	? ? ? ?	? ? ? ?	? ? ? ?	? ? ?	
Perkūno oželis	Gallinago gallinago		T T T	P P	P P P P P	P P J J J		
Stulgys	Gallinago media		T T	T T	T T T T T	T P P P P	P J J J J	J
Slanka	Scolopax rusticola		T T T	P P P J	J J J J J	P P P P	J J J J J	
Paprastasis gričiukas	Limosa limosa		T T	T P P P	P P P P J	J J J J J	J	
Didžioji kuolinga	Numenius arquata		T T T	T P	P P P P P	J J J J J	J J	
Krantinis tilvikas	Actitis hypoleucos		T T T	T	P P P P P	P J J J		
Brastinis tilvikas	Tringa ochropus		T T T	P P	P P P J J	J J		
Kūdrinis tilvikas	Tringa stagnatilis		T T T	P P	P P P P	J J J J J	J	
Tikutis	Tringa glareola		T T T	P P P	P P P J J	J J J J		
Raudonknėis tulikas	Tringa totanus		T T T	P P	P P P P	J J J J		